

komme til at gjøre sig saadanne Bestræbelser gjældende fra alle Sider for at samle Penge ind i disse Instituter, at Faren for en Rystelse af dem kan blive meget stor. Jeg tror derfor, det er klogeft ikke at vente med at faae Brønden til, indtil Bærnet er druknet, bedre er det i Tide at træffe Foranstaltninger, som virkelig maa siges at være hensigtsmæssige og nødvendige, ikke til at beskjære den naturlige Frihed for Sparekasserne, men til at holde denne Frihed indenfor saadanne Grændser, at den ikke kan beruses af gode Tider og derved udsætte sig selv og Andre for Undergang i de daarlige Tider. Det er gaaet som en rød Traad gennem Forhandlingerne her i Salen fra den første Dag, at, hvad der egentlig har givet Anledning til denne Sparekassebevægelse, er en Bestræbelse fra Bankernes Side for at tilvende sig en Del af de Midler, som Sparekasserne nu have eller fremtidig ville faae; det erede Medlem for Sorø Amts 4de Valgkreds (Holstein-Holsteinborg) var den, der stærkest gjorde denne Betragtning gjældende. Den erede Minister har senere med Eftertryk hævdet, at dette ikke er Sagens virkelige Sammenhæng, at det ikke kunde være saaledes, og at der forelaa historiske Vidnesbyrd, som godtgjorde det Modsatte. Ikke desto mindre høre vi den samme Tanke stadig vende tilbage: Det er Bankerne, som af Saloufi mod Sparekasserne have faaet Bevægelsen sat igang. Lad os for det første erindre, at her sidder blandt Thingets 102 Medlemmer Gud ved om ikke mindst 90 Sparekassedirektører, i alt Fald et meget stort Antal. Det er deres Historier, vi faae at høre, om Bankernes Saloufi. Hvis Forholdet var det omvendte, at der her sad 90 Bankdirektører (Kofod: Gud fri os!) Sa, det erede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds mener, at det er Noget, Gud skulde fri os for; det kan gjerne være, men det er vist, at i saa Fald kunde Sagen let faae en helt anden Farve, hvis det var deres Fremstilling, vi hørte. Det virkelige historiske Forhold er imidlertid dette, at denne Sparekassebevægelse er udgaaet fra Sparekasserne selv, efter at der havde viist sig forskellige betænkelige Konjunkturer for Sparekasserne, efter at Opfigelserne af de indestaende Midler havde antaget stor Udstrækning, og Sparekasserne som Følge deraf Termin efter Termin befandt sig i Vansteligheder, efter at afskillige Sparekasser vare blevne nødsagede til paa deres Side at opfige Prioriteter og Laan, og efter at deraf var fremgaaet, ikke blot en stærk Rystelse af Kreditten, men tillige en Tilbagegang i Verdiene. Det var under disse Forhold, at Sparekasserne selv ansaa det for ønskeligt at gjøre Forsøg paa, om der ikke ad Frivillighedens Vej kunde tilvejebringes en saadan Ordning i deres Bedragter, at der dels kunde blive nogen Ensartethed i deres Forretningsgang, dels opnaas nogen Betyrrelse mod de andre Følger, hvis første Virkninger man havde

begyndt at spore. Det var i Januar — jeg tror den 17de eller 18de — i alt Fald i Januar Maaned 1878, at endel Sparekassebestyrere indkaldte et større Møde i Aarhus, til hvilket ikke Andre vare indbudne end Sparekassebestyrere og to Mænd, nemlig den ene Nationalbankdirektør og den anden Professor Falbe Hansen. Nu maa det først erindres, at Nationalbanken kan ikke staa i et saadant Forhold, at den er Konkurrent med Sparekasser; den paatalder ikke de private Midler som Fond for sin Virksomhed. Nationalbanken har kun een Vej, ad hvilken den træder i Forbindelse med den store Mengde af det penge-deponerende Publikum, det er den Folie, paa hvilken den giver 1 pCt. om Aaret; men dette er ingen Konkurrence for Sparekasserne, det blive vel hurtig enige om. Dernæst maa erindres, at Nationalbanken har været Sparekasserne behjælpelig i alle de vanskelige Forhold, der ere indtraadte for dem; hver Gang det i en Termin har knebet for dem, er det Nationalbanken, der fortrinnsvis har givet Sparekasserne Hjælp. Naar man altsaa har indbudt denne Mænd, maa det være, fordi man fandt, at hans Stilling i Nationalbanken havde sat ham istand til at blive bekendt med mange Sparekassers Stilling og Vilkaar, og at han derfor medbragte en Sagkundskab, der kunde være til Nytte — og vel sagtens ogsaa personlige Egenstaber, som jeg ikke her skal gaa ind paa. Pro esfor Falbe Hansen havde i længere Tid theoretisk beskæftiget sig med Sparekassespørgsmaalet og om denne Sag udgivet et Skrift og medbragte altsaa en Sagkundskab, som særlig kunde være til Nytte. Men med Undtagelse af disse to Mænd var det udelukkende Sparekassebestyrere, der deltog i Aarhus-Mødet. Fra dette Møde udgik en Række af Beslutninger, der skulde være Grundlaget for en Forening, man tænkte dannet, og som skulde hedde „Sparekasseforeningen for Danmark“; disse Beslutninger skulde efterhaanden gennemføres som Grundlag for de i Foreningen indmeldte Sparekassers Virksomhed. Det var et Møde i Horsens, der endte den 14de Mai 1878, der udsendte disse Beslutninger, og de vare underskrevne af 5 Sparekassedirektører: en for Aalborg Sparekasse, en for Dvns Stifts Sparekasse, en for Horsens Sparekasse, en for en nydelt Sognesparekasse og en for Åsens Sparekasse; der var ingen Bank imellem. Da det nu imidlertid viste sig, at den frivillige Virksomhed ikke var stærk nok til at raade Bod paa de Ulemper, der havde viist sig, gik Sagen videre til Regjeringens Indgriben, og man kom til Nedsættelsen af en Sparekassekommission; men ogsaa i denne vil man forgjæves søge andre Repræsentanter for Bankvirksomheden end netop den nysnævnte Mænd, en af Direktørerne for Nationalbanken. Han og Professor Falbe Hansen ere de eneste af Kommissionens Medlemmer, der ikke ere Sparekassebestyrere. Denne Kommissionens Medlemmer vare